

Az első magyar nyelvű erdőpedagógiai képzés Székelyföldön

Az október 5-i pedagógus világnap is jó lehetőséget kínált arra, hogy elgondolkodjunk két, látszólag távoli hivatás közös ügyeiről, együttműködésük lehetőségeiről. Mi erdélyi magyarok gyakran irigykedve (egyben követendő példaként) tekintünk az erdészeti erdei iskolák magyarországi hálózatára, az OEE Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály eredményeire. Az erdőpedagógia olyan befektetés a jövő társadalmába, amivel a román társadalom egyelőre még adós.

Az Erdélyben felnövekvő generációk ugyanazokkal a kihívásokkal kell szembenéznük, amikkel más országbeli, adott esetben világvárosi társaik. Életük teljesen elszakad a természetes környezettől, műanyaggal burkolt világuk kevés alkalmat enged érzékszerveiknek, hogy az élő anyaggal kerüljenek kapcsolatba. Az erdei iskola ennek a súlyos „hiánybetegségnek” lehet az orvossága, és az erdők pozitív terápiás hatásait ismerve jelentős összetevője lehet egy egészséges társadalom felnevelésének.

Romániában egyre nagyobb igény fogalmazódik meg a „non-formális” tanulás majd minden lehetősége iránt. Az erdei iskolákban alkalmazható módszerek nagyszerűen illeszkednek ehhez a társadalmi elváráshoz.

Tapasztaljuk, hogy a pedagógusok túlnyomó része szeretné, ha diákjai megismernék az erdő szerepét az emberi életben, és fontosnak tartják, hogy a tanulók valódi erdei környezetben kaphassanak élményalapú tudást.

A romániai közoktatás „menetközben” állandóan változó játékszabályai sokban hozzájárultak egy destabilizáló oktatási rendszerhez, ami nem tud koherens és követhető fonalat adni a pedagógusoknak. Ez az az állapot,

amikor nagyon sok pedagógus különféle alternatív módszerekhez nyúl, és azokban látja a megoldást. Ezt az egyre növekvő igényt feltétlenül szolgálják az erdei iskolai tevékenységek.

A 2022-ben, Ivóban újjára indított erdei iskola képzésünk újabb állomásához érkezett. 2023. szeptember végére magyar nyelven hirdettünk erdőpedagógiai képzést pedagógusoknak, erdészeknek és ifjúsági dolgozóknak az Országos Erdészeti Egyesület és a Zalaerdő Zrt. szakmai segítségére támaszkodva. Az OEE vezetősége hathatós segítséget nyújtott a szervezésben és a szemléltetőeszközök terén, míg a Zalaerdő Zrt. segítségével tudtuk biztosítani azokat a kiváló erdőpedagógus szakembereket, akik a képzést megtartották az erdélyi résztvevőknek.

A képzés egy háromnapos esemény volt – ahol úgy gyakorlati, mint elméleti tudást próbáltunk átadni – 25 résztvevőnek. A szakmai programok mellett biztosítottuk a szállást és a teljes ellátást. Míg tavaly 65-en jelentkeztek a 20 helyre, addig az idén meghirdetett képzésre – ugyanennyi helyre – 252-en jelentkeztek. Ennek hatására emeltük meg a részvételi létszámot 25-re, de így is tízszeres túljelentkezéssel kellett szembenéznünk.

Anikó és Noémi bemutatják az erdei iskolai képzésben használható, mindenki által könnyen elkészíthető játékokat.

Nagy örömről olyan helyekről, magyar „szórványiskoláiból” is jelentkeztek képzésünkre, mint Bukarest, Brassó, Nagybánya, Szászrégen vagy Szatmárnémeti, de voltak kolozsvári, marosvásárhelyi, nagyváradai jelentkezőink is szép számmal, a székelyföldi településekről nem is beszélve. Az érdeklődés és a lelkesedés hatalmas volt képzésünk iránt, amit leginkább az „Erdői iskolai tevékenységek” Facebook-oldalunkon lehetett jól érzékelni.

Az erdei iskola képzést egy magán-személyekből álló csapat szervezi, akik különböző civil szervezetek és szponzorok bevonásával igyekeznek megteremteni a feltételeket. Az idei képzést a „Holnap erdeje” Alapítvány keretein belül szerveztük meg a székelyudvarhelyi központú, de Magyarországon is jelen levő Color Metal Kft. vállalat finanszírozásával.

Az idei ivói képzést két tapasztalt anyaországi erdőpedagógus, *Molnárné Vítális Anikó* és *Povics Noémi* tartotta. Nekik köszönhetően olyan színvonalas szakmai képzést és olyan nagyszerű csapatszellemet sikerült teremteni, amelynek köszönhetően ez a képzés egy életre szóló élmény maradt nemcsak a résztvevőknek, hanem jelen sorok írójának is. Ezt a megjegyzést alátámasztja az a sok pozitív visszajelzés, amit a képzést követő napokban kaptunk a résztvevőktől, de még a résztvevők kollégáitól is.

Álljon itt egy idézet az egyik résztvevőtől: *„Több képzésen részt vettem, már koromnál és beosztásomnál fogva is, több külföldi volt köztük, de ilyen intenzív, tartalmas, ugyanakkor élvezhető képzésen még nem. Nagyon jól éreztük magunkat. Kérem, ne hagyják abba, folytassák, amit elkezdtek”.* (Gábos Anna igazgatónő, Székelyudvarhely)

A képzésről a Duna Televízió „Magyar világ” című műsorának október 9-i adása mutatott be egy rövid összeállítást.

A jelentkezők nagy számát látva, a képzést követő visszajelzések és a közösségi médiában a képzés kapcsán megnyilvánuló lelkesedés alapján egyértelmű, hogy a képzésnek (ami ma még egyedül Romániában) a jövőben még nagyobb létjogosultsága lesz.

Ebben a fordulóban a létszámkorlát miatt 227 pedagógus maradt le a képzésről. Nekik és azoknak is, akikhez még nem jutott el a hír, de érdeklődhetnek, a jövő évben legalább 4 képzést szeretnék biztosítani Erdélyben.

Ezért hoztuk létre az erdei iskola közösséget Erdélyben, aminek tagjai segítenének abban, hogy ezeket a képzéseket és az egyéb, rövidebb programokat is hatékonyan megszervezhessük. A háromnapos képzések mellett egy „erdei iskola karavánt” is tervezünk, ami Erdély nagyvárosaiban, egy félnapos gyakorlaton és előadásokon keresztül még több pedagógusnak, erdésznek engedne betekintést az erdei iskolai oktatásba, az erdőpedagógia műhelytitkaiba. Erről a karavánról bővebben az *Erdészeti Lapok* valamelyik következő lapszámában tervezünk írni.

Az erdei iskola szerintünk egy olyan kiegészítő képzés tere, ami abban segíti a pedagógusokat, hogy diákjaiknak környezetismeretet, hangsúlyosan élményalapú tudásátadást biztosítsanak, elsősorban az erdőről, erdei környezetben. A személyesen megélt élmény ugyanis – ahogyan azt számos pedagógiatudományi tanulmány is bizonyítja – a tartósan megmaradó tudás megszerzésének egyik leghatékonyabb eszköze.

Ehhez teremt keretet a romániai „Zöld hét” és az „Iskola másképp”, amikor is a pedagógusoknak rendszeresen kell az alternatív tanítási módszerekhez folyamodniuk. Végsősoron ez vezetett el a mi képzésünk elindításához is.

Az oktatási rendszerben bevezetett „Iskola másképp” hét, majd idéntől a „Zöld hét” a pedagógusokat arra kötelezi, hogy alternatív tevékenységeket szervezzenek iskolájukban. A rendszeres forráshiány miatt ezt gyakran meghívottakkal fedték le. Ez a két hét az, amikor a legtöbb oktató felkeresi a helyi erdészeket és erdészeteket. Az erdészeknek – habár általában szívesen beszélnek hivatásukról – munkahelyi teendőik mellett sokszor nehéz egy héten 3-4 felkérésnek eleget tenni. Ez a tény vezetett ahhoz az ölethez, hogy megpróbáljuk magukat az pedagógusokat kiképezni.

Ezt követően kezdtük felmérni, hogy szűkebb hazánkban ki foglalkozik ilyen típusú képzéssel. 2022-ben csupán román anyanyelvű szakembereket találtam, akik környezeti nevelési képzést tartottak oktatóknak. Ezt a képzést próbáltuk meg 2022-ben az erdei ökoszisztémákra fókuszálni, és az

Anikó a résztvevőknek szemlélteti, hogyan futnak a parányi edények a fában. A fadarab egyik végét folyékony szappannal bekenve, a másik végét fújva szép kis buborékokat kapunk.

erdészeti erdei iskola programok szeltemében felépíteni.

Habár az akkor még román nyelvű képzés is nagy sikert aratott, a visszajelzés egyértelműen az volt, hogy magyar nyelvű képzések szervezésével kell folytatni a munkát. Így került látókörbe az Országos Erdészeti Egyesület Erdészeti Erdei Iskola Szakosztálya és az OEE vezetése. Tőlük kértünk segítséget abban, hogy két tapasztalt erdei iskola vezetőt ajánljanak, akik elvállalnak egy hosszú utat azért, hogy Székelyföldön az erdélyi pedagógus társadalomnak biztosítsanak egy élményalapú képzést.

Nagy örömmre régi kedves ismerősöm, Molnárné Vitális Anikó rövid gondolkodás után elvállalta, hogy egykori kolléganőjével Povics Noémivel eljön hozzánk. Anikót 2002-ben a Kárpát-medencei Erdészdiák Találkozó (Brassó-Sopron) ismertem meg, amikor még mindketten egyetemisták voltunk. Mindig tudtam, hogy a Brassó-Sopron

erdészdiák találkozók fontos szerepet töltenek majd be szakmai pályafutásunk során, hisz az ott született barátságok és kapcsolatok egy életre megmaradnak, és fontos alapjai lesznek későbbi szakmai tevékenységeinknek. Egyébként egy ilyen találkozón ismerkedtem meg az „erdészeti erdei iskola” fogalmával, ami már akkor is nagyon érdekelt, és tudtam, ezt haza kell vinni valamilyen formában. Nos két évtizeddel később ez be is következett.

Anikóval történt egyeztetésünk után a Zalaerdő Zrt. vezetéséhez fordultam az a kéréssel, hogy támogassanak minket, és segítsék elő Anikó részvételét. Ezt első szóra megtették, sőt logisztikai vonatkozásban is támogatták erdélyi képzésünket. Ezt ezúton is köszönöm!

A képzés tartalmát és programját is úgy alakítottuk, hogy a pedagógusokat motiváljuk arra, vigyék ki diákjaikat az erdőbe, ismerjék meg az erdőjárás szabályait, és legyenek képesek a három

Nagy sikere volt az OEE Szaktudás Füzeteinek. A terepre is elkísértek bennünket, a képen egy 150 éves bükk tővénel látjuk őket.

Egy törzskiválasztó gyérítésben a helyi erdész kolléga beszélt a résztvevőknek az erdőművelés fontosságáról.

nap képzés után egy alapvető erdei iskola program lebonyolítására.

Ennek szellemében az első napon, pénteken a rövid ismerkedést követően az erdei iskola fogalmának bemutatásával és az anyaországi erdészeti erdei iskolarendszer ismertetésével kezdtünk, majd némi elméleti alapozásra is sor került.

Ezt követően a gyakorlat vette át a főszerepet. Anikó és Noémi sok olyan eszközt mutatott be, amik akár iskolai szinten is elkészíthetők, de nagyon hasznosak az erdő világának megismerésében és megismertetésében. A délutáni órákban az OEE és a Zalaerdő Zrt. által küldött szemléltetőeszközök, kiadványok és olyan társasjátékok kerültek sorra, mint az „Erdőgazda” vagy az „A kutya fáját!”. Ezek nagy sikert arattak még a felnőttek körében is. Nagy örömeinkre gondos pártfogóinknak köszönhetően a társasjátékokból nekünk is maradt jónéhány darab,

ezekkel egy szemléltetőeszköz-kölcsönzöt szeretnénk kialakítani az erdei iskola közösségek számára. Célunk, hogy minél több erdélyi magyar iskolába eljussanak.

Szombaton került fel a képzésre a korona, akkor ugyanis egy őserdő-szerű erdőrészt látogattunk meg a Madarasi Hargita délnyugati völgyeiben, a Sapkafenyő közelében. Ez az erdő rész egy lucfenyő elegyes bükkös, ahol 150–170 éves famatuzsálemek is vannak, egyedi hegyi szil és hegyi juhar példányokkal. Sok holtfa is található ebben az erdőrészben, az egészet pedig egy vadregényes, 20 méter magas sziklafal zárja le rengeteg medvebarlanggal. Ebben az erdőrészben megfigyelhetők voltak azok a természetes folyamatok, amelyek az erdő magas korából fakadóan beindulnak.

Egy ilyen erdőben hihetetlenül gazdag erdei ökoszisztéma tárul elénk. Itt lehetett legjobban szemléltetni azt, hogy

Egy 130 éves hegyi juhar előtt próbálom kiemelni az elegység szerepét. Ugyanakkor beszélünk egy-egy ilyen faegyed potenciális gazdasági értékéről és a fa utóéletéről mint használati tárgyról vagy éppen luxuscikkről.

az erdő milyen szolgáltatásokat tesz az embernek, és miért fontos, hogy az erdők hármass szerepét egyensúlyban tartsuk. Természetesen szó esett az erdők gazdasági szerepéről is, hisz Erdélyben, de azon belül Székelyföldön is a faipar és az erdőgazdálkodás jelentős foglalkoztató ágazat, és a vidéki gazdaság gyakran egyedüli motorja. Ehhez jó alkalom volt a visszaúton meglátogatott törzskiválasztó gyérítés, ahol szemléltetni tudtuk azt, hogy az erdő is része az emberkéz alkotta tájnak.

Vasárnap nagyrészt csoportos játékok zajlottak, de meglátogatott minket egy méhészlő hölgy, Nagy Boglárka a Bíbor Méhészektől, ő egy bemutató kaptárt hozott magával. Emellett megmutattuk, hogyan lehet felhasználni a trófeákat erdei iskolai szemléltető eszközként. Beszéltünk a kapcsolati háló kialakításáról, az erdei iskolai közösség hasznáról, de online elérhető kiadványokat és forrásokat is megismertettünk a résztvevőkkel. Még egy kis meglepetést tartogattunk vasárnapra. Mindenki nagy öröme Noémi bemutatta az általa írt „Vár az erdő” című könyvet, amiből hasznos ötleteket méríthetnek a kisebb gyerekekkel foglalkozó pedagógusok is. Az ebédet követően rövid visszatekintő következett, majd „diplomaosztás” és búcsú egymástól.

Enélkül a képzés nélkül az erdélyi, romániai magyar pedagógustársadalom lenne szegényebb egy nagyon építő jellegű és időszerű tapasztalattal. Ez a tapasztalat pedig végső soron a jövő erdélyi magyar társadalmába, az iskolásokba tett egyik legfontosabb befektetés. Ugyanakkor társadalmi szinten jelentős eszköz lehet az erdész szakma megismertetésében és elfogadtatásában is. Mintegy új szerepkörbe helyezi az erdészeket, akik mostantól részeseivé válnak a köznevelésnek, és fontos szerepet játszhatnak – főleg a kisebb – diákok nem formális oktatásában.

A képzés minden várakozást felülmúló sikere egyrészt nagy öröm, másrészt pedig jelentős kötelezettség is. Nem hagyhatjuk itt abba, folytatnunk kell.

Ebbez kérnénk az Országos Erdészeti Egyesület és az egész magyar erdész-társadalom jövőbeni támogatását. A ma még iskolapadot koptató diákokért, akik a holnap erdélyi magyar társadalmát jelentik!

Kádár Tibor Sándor elnök,
OEE Erdélyi Helyi Csoport